

Arvode för samtalsbehandling enligt 9 § FOL

Samtalsbehandling (ASAM)

9 §

För samtalsbehandling som ges av en läkare som också är legitimerad psykiater lämnas normalarvode med högst 964 kronor om behandlingstiden i direkt kontakt med patienten är minst 45 minuter. Under de förutsättningar som anges i 6 § lämnas reducerat normalarvode med högst 485 kronor.

Normalarvode (N)

4 § första stycket

För andra åtgärder inom den medicinska verksamhet som förekommer inom läkarens specialitet än sådana som anges i 7–10 §§ får läkaren tillgodoräkna sig normalarvode eller reducerat normalarvode enligt 5 eller 6 §.

Förordning (2018:2067).

1. Bakgrund

- 1.1 Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen har uppmärksammat på att det förekommer olika uppfattningar gällande om 9 § förordningen (1994:1121) om läkarvårdsersättning (FOL) ska tillämpas av läkare med psykiatrisk specialitet som ger samtalsbehandling, eller om sådana läkare – till skillnad från andra läkare – har laglig rätt att debitera normalarvode (N) för sin specialitet avseende sådan samtalsbehandling.

2. Sammanfattande slutsats

- 2.1 Med beaktande av redogörelsen under avsnitt 3–5 nedan, konstaterar hälsa- och sjukvårdsförvaltningen att även läkare med psykiatrisk specialitet omfattas av 9 § FOL. De har därmed inte någon laglig rätt att debitera normalarvode (N) för sin specialitet när de ger samtalsbehandling (ASAM).
- 2.2 Av 4 § FOL framgår klart att de åtgärder som anges i 7–10 §§ FOL, vilket innefattar 9 § FOL om "samtalsbehandling som ges av en läkare som också är legitimerad psykiater", inte berättigar till normalarvode inom läkarens specialitet.
- 2.3 Det framgår även klart av förarbetena till LOL *dels* att det specifika arvodet för samtalsbehandling har varit avsett att tillämpas på samtalsbehandling som ges av läkare med psykiatrisk specialitet i det nya ersättningssystem som infördes genom LOL, *dels* att avsikten inte har varit att sådana läkare ska uppbära normalarvode inom sin specialitet för sådan samtalsbehandling.

- 2.4 Den tidigare gällande läkarvårdstaxan innehöll en särskild åtgärdskod för "tidskrävande samtalsterapi" (Grupp 5, Nr 5–59) som innebar att läkare inom specialiteten "psykiska sjukdomar" vid den tidpunkten hade rätt att debitera åtgärden "tidskrävande samtalsterapi" till det högre arvode som då gällde för Grupp 5. Denna rätt har upphört i samband med övergången till LOL:s nya ersättningssystem.

3. FOL

- 3.1 4 § FOL reglerar under vilka förutsättningar en läkare får debitera normalarvode. Av bestämmelsens första stycke framgår att:
- ”För *andra åtgärder* inom den medicinska verksamhet som förekommer inom läkarens specialitet *än sådana som anges i 7–10 §§* får läkaren tillgodogöra sig normalarvode eller reducerat arvode enligt 5 eller 6 §.”
- 3.2 Av FOL framgår således klart att de åtgärder som anges i 7–10 §§ FOL *inte* berättigar till normalarvode inom läkarens specialitet.
- 3.3 5 § FOL föreskriver ett normalarvode för psykiatriska specialiteter som för närvarande (2019) uppgår till 1 494 kronor.
- 3.4 9 § FOL förskriver emellertid ett särskilt lägre normalarvode, för närvarande (2019) uppgående till 964 kronor, för samtalsbehandling som ges av en läkare som också är legitimerad psykoterapeut.
- 3.5 FOL utfärdades den 9 juni 1994. De nu relevanta bestämmelserna hade samma lydelse redan i den första versionen av FOL.

4. Läkarvårdstaxan

- 4.1 Innan lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning och förordningen (1994:1121) om läkarvårdsersättning infördes kunde privatpraktiserande läkare som var uppförda på en av den allmänna Försäkringskassan upprättad förteckning erhålla offentlig ersättning ur den allmänna försäkringen i enlighet med bestämmelserna i den numera upphävda läkarvårdstaxan (1974:699).
- 4.2 Bestämmelsen om ett specifikt arvode för samtalsbehandling infördes ursprungligen i 7 § 8 stycket i läkarvårdstaxan genom SFS 1990:541 den 1 juli 1990. Bestämmelsen hade då följande lydelse:
- ”För samtalsbehandling som meddelas av läkare som tillika är legitimerad psykoterapeut är arvodet högst 500 kronor, om den tid som åtgår för behandling i direkt kontakt med patienten överstiger 45 minuter.”
- 4.3 Till skillnad från LOL och FOL var det arvode som läkare anslutna till läkarvårdstaxan kunde uppbära uppdelat på sju olika nivåer, så kallade arvodesgrupper¹.

¹ 7 § läkarvårdstaxan.

INFORMATION
2019-03-25

- (i) Grupp 1 avsåg rådgivning som inte sker per telefon eller en enkel undersökning av läkaren personligen eller under dennes överinseende.
 - (ii) Grupp 2 avsåg rådgivning som krävde undersökning eller behandling som är mer omfattande eller tidsödande än åtgärd enligt grupp 1.
 - (iii) Grupp 3 avsåg rådgivning hos läkare med specialistkompetens när rådgivningen krävde omfattande anamnesupptagning och andra åtgärder.
 - (iv) Grupp 4–7 avsåg rådgivning hos läkare med specialistkompetens när rådgivningen påkallar en eller flera särskilt krävande undersökningar som enligt en särskild åtgärdsförteckning är hänförliga till någon av dessa åtgärdsgrupper.² Den särskilda förteckningen fastställdes av RFV och var uppdelad på ett antal specialiteter. För varje åtgärd inom respektive arvodesgrupp fanns det angivet vilken eller vilka specialistläkare som hade rätt att debitera enligt denna arvodesgrupp.
- 4.4 Av Riksförsäkringsverkets särskilda förteckning RFFS 1982:8 framgår att det vid tidpunkten för förteckningens upprättande fanns elva specialiteter enligt läkarvårdstaxan, samt att ”psykiska sjukdomar” var en av dessa specialiteter och hade numrering 8. Av åtgärdsförteckningen framgår vidare att läkare inom specialiteten ”psykiska sjukdomar” hade rätt att debitera åtgärden ”psykoanalys eller tidskrävande samtalsterapi” enligt arvodet för Grupp 5 (Grupp 5, Nr 5–59 i RFFS 1982:8). Vid *denna tidpunkt* hade således läkare med specialiteten ”psykiska sjukdomar” en särskilt föreskriven rätt att debitera det för Grupp 5 högre arvodet för samtalsbehandling. Vid denna tidpunkt hade dock inte bestämmelsen om ett specifikt arvode för samtalsbehandling ännu införts i läkarvårdstaxan. Även efter det att bestämmelsen om ett specifikt arvode för samtalsbehandling infördes i läkarvårdstaxan föreskrev emellertid Riksförsäkringsverkets föreskrifter en rätt i åtgärdsförteckningen för läkare inom specialiteten ”psykiska sjukdomar” att debitera åtgärden ”tidskrävande samtalsterapi” enligt arvodet för Grupp 5 (Grupp 5, Nr 5–59 i RFFS 1990:7, RFFS 1991:39 och RFFS 1992:23).
- 4.5 Under den tid läkarvårdstaxan gällde förskrevs det således en rätt i åtgärdsförteckningen för läkare inom specialiteten ”psykiska sjukdomar” att – med undantag från läkarvårdstaxans senare införda bestämmelse om ett lägre specifikt arvode för samtalsbehandling – debitera åtgärden ”tidskrävande samtalsterapi” enligt det högre arvodet för Grupp 5.
- 4.6 I Specialisttaxeutredningens betänkande SOU 1992:118³ – Arvoden för vård hos privatpraktiserande läkare, vilket utgör ett av förarbetena till nuvarande LOL, föreslogs läkarvårdstaxans ersättningssystem ersättas med ett helt nytt ersättningssystem, vilket senare kom att införas genom LOL. På sid. 3 i betänkandet sammanfattas det föreslagna nya ersättningssystemet innebära att:
- ”alla prestationsersättningar – med undantag för åtgärder enligt arvodesgrupperna 1 och 7 samt delar av arvodesgrupperna 2 och 6 – i gällande läkarvårdstaxa innefattas i normalarvodet för resp. specialitet. *Dock inräknas*

² Prop. 1993/94:75 s. 35.

³ Daterad den 17 november 1992.

inte samtalsbehandling som meddelas av en läkare som också är legitimerad psykoterapeut.”⁴

4.7 På sid. 44 uttalas vidare att:

”Enligt gällande läkarvårdstaxa utges arvode för samtalsbehandling som meddelas av en läkare som också är legitimerad psykoterapeut under förutsättning att den tid som åtgår för behandling i direkt kontakt med patienten överstiger 45 minuter. Jag föreslår att arvode för samtalsbehandling även fortsättningsvis skall lämnas enligt en särskild bestämmelse. Sådan behandling meddelas, enligt RFV:s statistik, till ca 95 % av läkare med specialistkompetens i psykiska sjukdomar och läkare som saknar specialistkompetens. Mot bakgrund av normalarvodena för dessa läkare föreslår jag att *sådan samtalsbehandling* ersätts med ett arvode på 643 kr.

[A]lla prestationsersättningar – med undantag för arvodesgrupperna 1 och 7 samt vissa delar av arvodesgrupperna 2 och 6 – som finns i den nu gällande läkarvårdstaxan innefattas i normalarvodet för resp. specialitet. *I normalarvodet inräknas dock inte ersättning för samtalsbehandling som meddelas av en läkare som också är legitimerad psykoterapeut.* För denna behandling finns fortfarande en separat arvodesbestämmelse.”

4.8 På sid. 60 framgår vidare att:

”den föreslagna utformningen av ersättningssystemet består av tre arvodesgrupper, enkelt arvode, normalarvode och särskilt arvode. Dessutom finns ett arvode för samtalsbehandling och ett reducerat arvode. [...] I kostnadsberäkningarna har de föreslagna arvodesberäkningarna utgjort underlag. [...] Uppgifter om antalet anslutna läkare och antalet patientbesök har hämtats från RFV:s register över försäkringsanslutna privatpraktiserande läkare och avser år 1990. I tabellen nedan har en kostnadsberäkning gjorts *av de nya arvodesbestämmelserna* med utgångspunkt från antalet patientbesök år 1990 hos försäkringsanslutna läkare.

Eftersom normalarvodet är ett enhetligt arvode för det huvudsakliga antalet läkarbesök har detta, efter avdrag för patientavgiften, använts som kostnad per besök. Från antalet patientbesök har avdrag gjorts med antalet besök enligt arvodesgrupp 1 i gällande läkarvårdstaxan. Dessa besök motsvarar åtgärder som enligt mitt förslag ersätts med enkelt arvode och som i sin helhet betalas med patientavgiften. Kostnaden för patientbesök som avsett samtalsbehandling, meddelad av läkare som är legitimerad psykoterapeut, har beräknats till det föreslagna [arvodet] 643 kr.”

4.9 I den aktuella tabellen, tabell 6 – Beräknad kostnad för ersättning till privatpraktiserande läkare med anslutning till försäkringen baserad på statistik avseende antal läkarvårdsbesök år 1990 (sid. 65 i SOU 1992:118) har vidare

⁴ Sid. 8.

INFORMATION
2019-03-25

läkare med specialiteten ”psykiska sjukdomar” beräknats debitera 28 727 besök enligt arvodet för samtalsbehandling i stället för normalarvode.

- 4.10 Det framgår således av förarbetena till LOL *dels* att det specifika arvodet för samtalsbehandling har varit avsett att tillämpas även på samtalsbehandling som ges av läkare med specialiteten ”psykiska sjukdomar” i det nya ersättningssystem som infördes genom LOL, *dels* att avsikten inte har varit att sådana läkare ska uppbära normalarvode för sådan samtalsbehandling.

5. Dispens

- 5.1 7 § 6 stycket läkarvårdstaxan föreskrev vidare att:

”Arvode enligt grupperna 3–7 för visst slag av åtgärd får tillgodoräknas, förutom av läkare med specialistkompetens, även av annan läkare som har förvärvat motsvarande kompetens för en sådan åtgärd. [RFV] prövar frågor om arvodesberäkning enligt detta stycke efter ansökan. Innan beslut meddelas i ett sådant ärende, skall verket hämta in yttrande från Socialstyrelsen om det inte är obehövligt.”

- 5.2 För att få debitera arvode enligt grupperna 3–7 krävdes att läkaren hade specialistkompetens. Även annan läkare kunde emellertid beviljas dispens av RFV för att få rätt till arvode enligt grupp 3–7 för visst slag av åtgärd. Detta krävde emellertid såväl särskild ansökan, som yttrande från Socialstyrelsen och särskilt beslut.
- 5.3 Motsvarande möjlighet till dispens saknas i LOL och FOL.